

es saig

Agressions a la nostra llengua

No és la primera vegada que *es saig* incideix en aquest tema, però una vegada més ens sentim obligats a mostrar la nostra profunda preocupació pel que s'està fent, des de diferents institucions públiques, contra la nostra cultura i la nostra llengua.

Fa temps que estam rebent constants agressions, però darrerament s'estan intensificant d'una manera alarmant. Ara no és ja només una part de la societat civil la que, hereva d'una "educació" dirigida a anul·lar una determinada consciència d'identitat, nega la realitat científica, sinó que una altra vegada són els poders públics els que recuperen aquella bruta manera de fer. Espanta veure com el Govern Central pot desdir tota la comunitat científica mundial i decidir que la llengua de la Comunitat Valenciana i el català són llengües diferents i, a partir d'aquí, permetre que les Escoles Oficials d'Idiomes ensenyin "valencià" a més de "català"; o que els autors catalans no naturals d'aquesta comunitat es treguin del currículum de literatura catalana a les escoles valencianes (com si en la literatura castellana no hi hagués els García Márquez, Vargas Llosa, Neruda...); o que a la Biblioteca Nacional d'Espanya es cataloguin els llibres depenent de si són "catalans", "valencians" o "balears"; o que el BOE presenti una redacció en català i una altra en valencià...

L'excusa que l'Estatut de València anomeni així la llengua no amaga ni poc ni gens la veritable finalitat d'aquestes actuacions: atacar la unitat lingüística, element vertebrador de la identitat d'un poble. I això no fa més que augmentar la crispació social i encoratja aquells violents, que feia temps que estaven amagats, i que ara es tornen a atrevir a fer destrosses i pintades a la secció de filologia catalana de la biblioteca de la Universitat de València, cosa que ens recorda uns temps passats que pensàvem superats.

A les nostres illes tenim un element a favor respecte als valencians i és que el nostre Estatut sí que anomena la llengua pel seu nom. Però els nostres governants, amb el seu bilingüisme mal entès, també actuen contra la llengua, unes vegades advocant per la negació de la unitat lingüística (defensa de les "modalitats balears" oposades a l'estàndard), altres silenciament (tancament de SomRàdio), altres per la bilingüització de les poques coses que eren només en la nostra llengua (premis Ciutat de Palma). En matèria lingüística, podríem dir que hem tengut molts anys uns governs "al·legals", però aquest s'està convertint clarament en il·legal. Amb això, tota la feina feta en matèria de política lingüística pel govern del Pacte de Progrés es pot veure destruïda en un no-res.

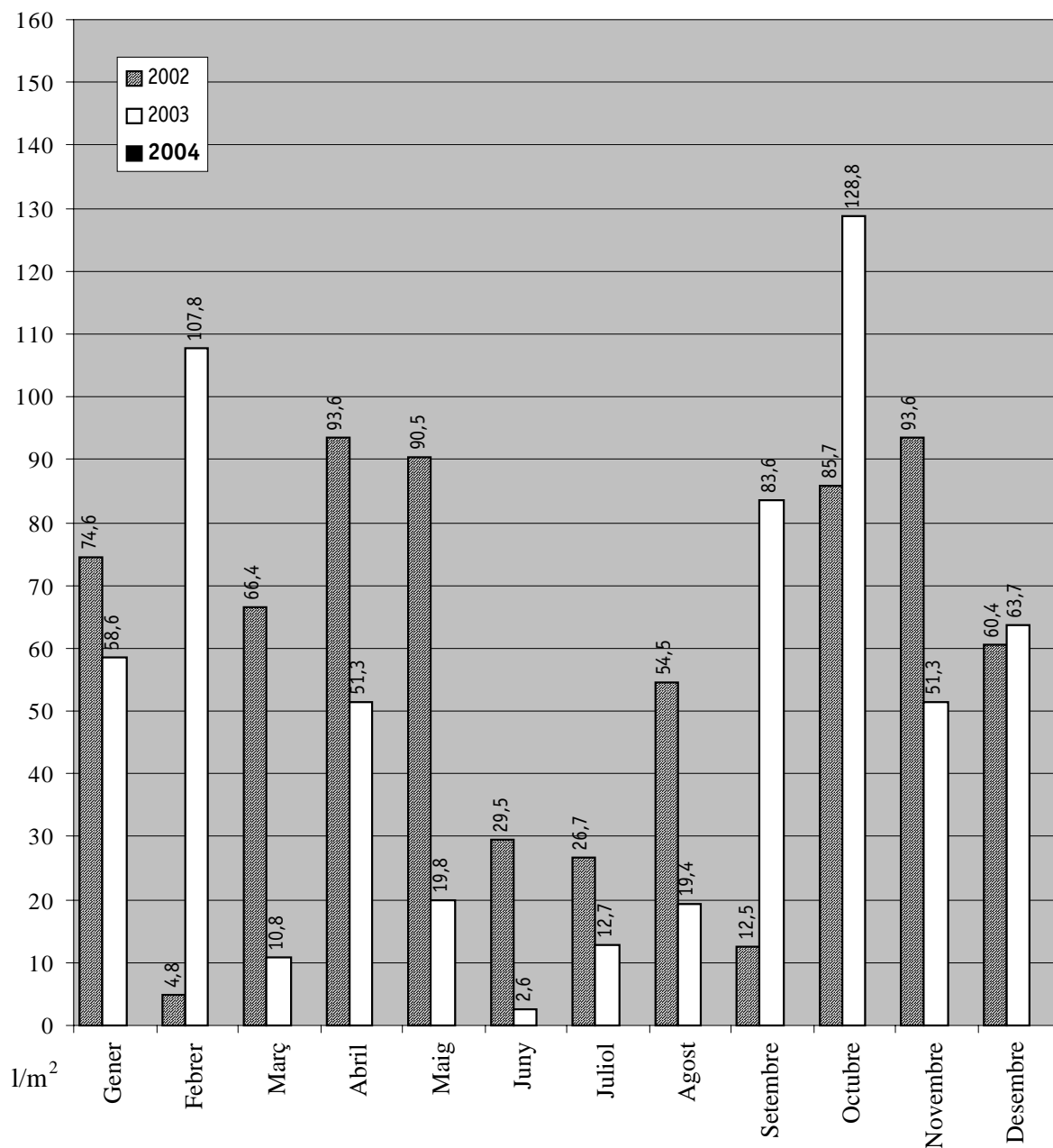
És per tot això que demanem a les institucions que d'una vegada per totes compleixin i facin complir les directrius que marquen els nostres propis documents legals: de la tan defensada Constitució, que diu que les diferents llengües de l'Estat seran objecte d'especial respecte i protecció; de l'Estatut d'Autonomia, que diu que la normalització lingüística serà objectiu dels poders públics de la Comunitat Autònoma; de la Llei de Normalització Lingüística, que diu que aquesta Comunitat Autònoma durà a terme les accions pertinents d'ordre institucional per tal que el català, com a principal signe de la nostra identitat, torni a ser l'element cohesionador. El nostre compromís amb la cultura i la llengua, en definitiva amb el nostre poble, no ens permet romandre amb els braços creuats davant la negació política d'aquests principis.

Sumari

- 02 Editorial
- 04 Pluviòmetre
- 05 Calaix de sastre
- 06 M'han dit que diuen
- 07 Moviment demogràfic
- 08 Sabeu on és?
- 09 El sant del mes
- 10 Noticiari de l'Obra Cultural
- 11 Fa vint anys
- 12 Fotografies antigues
- 13 Els lectors escriuen
- 14 Flora d'Algaida
- 16 Premis Castelltix 2003
- 18 Esports
- 19 Una passejada, dues estampes...
- 21 Sobre astronomia
- 22 Xerradetes en cadena
- 25 Noticiari
- 28 Una xerradeta amb...

Pluviòmetre

El mes de novembre va acabar amb la quantitat de 51,3 litres, que no està malament, però no és res extraordinari per un mes habitualment plujós com és el novembre.

Pel que fa al mes de desembre us podem donar les dades de pluja fins dia 22, que estan bastant bé ja que arriben als 63,7 litres, una quantitat que no serà definitiva.

A la pròxima revista sabreu les pluges corresponents a l'any natural, com sempre segons la informació que ens proporciona l'apotecari Gabriel Martorell.

Un poc de flit

No pot ser!, crida la raó indignada per la ruptura de la lògica. Però, sí, pot ser i és: hi ha moscards en ple mes de desembre. Els fets, caparruts, desmenteixen la previsió: el zezezezezezez amenaçador, les picades a la galta i al front, la taca vermella a la paret després que la mà hagi venjat la cara esclafant l'animaló sadoll de sang contra la paret. I la rotunditat del calendari. Tot ho confirma: moscards al desembre. És una d'aquelles situacions propícies per formular judicis catastrofistes sobre el desordre de la vida en tots els àmbits: això no s'havia vist mai, no sé on arribarem...

Fins que una notícia del diari m'ha permès fer cap i entendre les causes de la molèstia fora de temps: "Preocupació per l'augment de moscards al País Valencià" (*Diari de Balears*, 16 de desembre de 2003). És clar, ara lliga tot: Qui ens pot enviar aquests moscards destrempats o altres plagues pitjors? Qui ha estat nomenat ambaixador dels valencians? En Jaumet *nostro*! Per tant, aquests moscards que destorben la placidesa de les nostres nits desembrines amb tota seguretat provenen de terres germanes. I els animalons no deuen fer zezezezezezez sinó xexexexexexe; el que passa és que les meves orelles dormides no tenen capacitat de diferenciar el matís sonor.

A en Jaumet *nostro*, li podem perdonar que aprofiti una trona de Madrid per insultar-nos de forma desbaratada i imprudent. Siguem comprensius: ja té el pensament i la còrpora més allà que no aquí; tot val quan es tracta de lloar el senyor. Però això d'enviar-nos escamots moscardins amb premeditació i traïdoria, perquè ens ataquin quan estam més desprevinguts —amb el flit i les pastilletes ben arraconats fins a l'estiu que ve—, és una tàctica pròpia de la guerra bruta. Si fos a l'inrevés, si fóssim nosaltres

els impulsors dels míssils en forma de moscard, la premsa addicta al règim ja parlaria de guerra química o de terrorisme.

Però el temps de guerra és temps de desconcert. Bé podria ser que les tropes moscardines lluitassin a les ordres d'un altre bàndol. Una vegada aclarit el seu origen, qui no ens assegura que els moscards no són enviats pels mateixos governants del País Valencià, gelosos del fet que hagin de compartir amb nosaltres tan il·lustre personatge com en Jaumet *nostro*, encara que amb diferents papers: allà, ambaixador; aquí, president. Si aquesta possibilitat fos certa, convendria aclarir-ho immediatament. Començaríem unes negociacions que conduïssin a un ràpid armistici; un servidor és partidari d'una rendició incondicional.

I encara resten altres possibilitats. També podria ser que els moscards guerrillers, pagats inicialment pel conegut dirigent català Carod Rovira, un personatge sinistre de qui diuen si fins i tot practica el canibalisme, hagin comprès quina és la mamella que més raja i s'hagin venut a l'altre bàndol. D'aquesta manera, atribuiríem la culpa de cada picada a un destinatari equivocat i això ens faria renunciar a l'origen de les nostres llengua, història i cultura. Un joc en veritat maquiavèlic.

A banda del seu notable augment, la notícia abans esmentada informa que els moscards pateixen un mareig. Els científics atribueixen al canvi climàtic la causa d'aquest atordiment. Amb tota la modèstia del món, m'atrevesc a contradir la ciència per una vegada. Com no han d'estar marejats els pobres moscards, si participen en una guerra i no saben per què la fan ni a les ordres de qui combaten? Només saben qui ha declarat la guerra: en Jaumet *nostro*.

Quan rebreu, o llegireu, aquest número d'Es Saig ja hauréu passat les festes de Nadal i Cap d'Any, i ens prepararem per a les acaballes de les festes, Sant Honorat, que a Algaida és qui tanca aquest mes de dies de festa i disbauxa, i dinars i sopars a rompre, en què s'han convertit aquestes setmanes de final d'any. Sentírem una conversa ben "profunda", quasi filosòfica, sobre el sentit d'aquests dies de Nadal, que fa un temps eren unes festes familiars, d'estar-se a ca seva i dinar amb la família,... I ara sembla que tot això s'ha perdut, la gent "circula" molt, tant per Mallorca com per fora Mallorca. És clar que dins aquesta tertúlia hi havia qui opinava el contrari, i considerava que això passa per Setmana Santa, però que per Nadal la família mallorquina encara conserva les tradicions...

Com a exemple, a Algaida tenim la nit de Nadal, amb les tradicionals matines i el cant de la Sibil·la. Enguany ens han dit que l'església no quedà ben plena d'algaidins, potser a causa del fred que feia, que era ben alegre. Tradicionalment aquesta nit la gent solia quedar a ca seva, pegar una mossegada, i després de matines prenia la xocolata amb ensaïmades, i a dormir prest. Però darrerament s'està posant de moda el sopar de Nadal, una tradició nova, ben forastera (de fora de Mallorca). Hi ha grups que es reuneixen per fer la xocolatada, i això és el que ens han dit que feren els socis de l'Obra Cultural, que com cada any, des de en fa més de trenta, organitzen aquesta agradable vetlada; ens han dit que dins el local s'hi arreglaren més de cinquanta persones i que s'ho acabaren quasi tot, manco el cava. L'ambient fou d'allò més agradable i la gent s'hi trobava bé, com ho demostra el que vetlassin fins ben tard. Hi hagué qui recordà unes desafortunades paraules d'una personalitat del món de la política que va dir que allò era "un erm deshabitat", comentari que no es consona massa amb tants d'anys de tradició omplint

el local en moltes ocasions al llarg de tot aquest temps.

Com ja hem dit, en retrobar-nos ja hauréu entrat de ple a l'Any Nou, el 2004. Hem sentit un grapat de converses recordant tot l'enrenou de finals de l'any 1999 i principis del 2000, que pareixia havia d'arribar la fi del món... i ja ho veis, hem passat un parell, mallorquí, d'anys i els qui passam som nosaltres, que ja tenim més coneguts a Son Alegre que a Algaida. Però, com deia un, val més no pensar-hi gaire, ja arribarà l'hora, i ja ens hi duran... De moment, a viure.

Un temps la vida del poble estava molt marcada per les festes de l'església, però això ha anat canviant, i avui s'ha separat totalment la vida civil de l'eclesiàstica. Així i tot hi ha dies i festes molt assenyalades en què la gent torna majoritàriament a les funcions: Nadal, Pasqua, Setmana Santa, Sant Jaume, Sant Honorat,... i els funerals. Possiblement Algaida sigui un dels pobles a on més gent acudeix a donar el condol a l'església (i darrerament també al cementiri, a on de cada vegada va més gent). Bé, tot això ho dèiem perquè un que no va massa per l'església, però que sol anar a consolar, va comentar el perill que corria el retaule de Castelltix, sobretot en els moments abans de començar els funerals, que és quan al portal de les dones s'arregla més gent, omplint la capella de Santa Catalina Tomàs, que és on està instal·lat el retaule gòtic. Quan es va restaurar es va parlar molt del perill de tenir-lo a Castelltix sense protecció, fins i tot creim recordar que es va dir que si no es protegia convenientment, perillava que el duguessin a Ciutat, al Museu Diocesà. Tots sabem, o imaginam, els problemes econòmics de l'església, però s'hauria de cercar una solució, la més econòmica si voleu, però el retaule hauria d'estar mínimament protegit.

Els caçadors van com a cop-pius, enguany; sembla que la temporada no ha estat massa bona, segons un parell de caçadors que en parlaven, fent-ne una mica de resum. Conills, deien, n'hi hagué al principi, però a redols, en molts d'indrets el mal els havia fet desaparèixer quasi. Pel que fa a tords i perdius,... poca cosa. Quan la Societat va amollar animals, durant un parell de dies en trobaves qualcun, però tenien gust de pinso. I de cegues, seguien comentant, no sabem si és que ja no en vénen, o que mitja dotzena se les enduen totes. Abans aquesta caça, la de la cega, era la més atractiva per a molts, sobretot si tenien cans apropiats; però ara es fa en un pla un poc "industrial": agafen el cotxe amb el ca mè a trenc d'alba i van a un lloc determinat, a on en qüestió de mitja hora han fet aquell redol "ceguer", i tornen agafar el cotxe per anar a un altre lloc,... i així en un matí han fet el que de l'altra manera els hauria durat una setmana o dues. Però vaja, els caçadors també saben queixar-se, són un poc com els pagesos (aquests es queixen amb raó). En una cosa que sí tenen tota la raó els caçadors, és quan es queixen de la proliferació de casetes, i cases grans, que any rera any apareixen per fora vila i per dins els pinars del terme, que no permeten l'esport de la caça.

Si el mes passat us desitjàvem un Bon Nadal, ara toca unes bones festes de Sant Honorat, amb els cossiars de protagonistes com cada any i un venturós 2004, que segons sembla tindrà com a protagonista el nostre admirat i estimat paisà Pere Capellà. De com ha anat el Cap d'Any n'haurérem de parlar el mes qui ve, i millor si no n'havíem de parlar massa, senyal que haurà anat bé. Felicitat Any Nou.

Un sord

Defuncions

Miquel Oliver Puigserver

Morí dia 8 de novembre. Tenia 84 anys.

Margalida Roig Gomila

Ens deixà dia 14 de novembre als 79 anys.

Francisca Fullana Munar

Va morir dia 18 de novembre a l'edat de 83 anys.

Juan Bibiloni Torregrosa

Morí dia 23 de novembre als 37 anys d'edat.

Miquel Sastre Puigserver

Ens deixà dia 24 de novembre. Tenia 85 anys.

Catalina Seguí Torrens

Va morir dia 26 de novembre a l'edat de 90 anys.

Maria Mulet Mayol

Ens deixà dia 26 de novembre als 69 anys.

Jaume Oliver Pou

Va morir dia 29 de novembre a l'edat de 69 anys.

Angela Gertrud Newel-Wrublewski

Morí dia 3 de desembre. Tenia 88 anys.

Naixements

Hugo Roman Sánchez Montero

Fill de Julio i Catalina. Va néixer dia 19 de novembre.

Nadia Winogradsky Tomas

Filla de David Georges i Angela. Va néixer dia 22 de novembre.

Toni Mudoy Oliver

Fill d'Antonio Carlos i Catalina. Va néixer dia 25 de novembre.

Mar Adrover Escalas

Filla de Sebastián i Ana María. Va néixer dia 7 de desembre.

Maria Oliver Ramis

Filla de Jose i Margarita. Va néixer dia 17 de desembre.

“Un creuer és el lloc en el qual s'encreuen dos camins”, aquesta és la definició més escaient a la fotografia d'avui. Altres accepcions d'aquest mot poden ser: Acció de creuar el mar un vaixell o el viatge que pot realitzar seguint un itinerari previst. Arquitectònicament un creuer és la nau que travessa perpendicularment la nau central de les esglésies i també l'espai quadrangular comú a la nau longitudinal i transversal ordinàriament cobert per una cúpula.

Un creuer també pot ser un vaixell de guerra ràpid i ben armat, el de major dimensions de la marina després dels portaavions.

Topònim

“Camí creuer”. El terme de Maria de la Salut que enllaça les carreteres de Sineu i Santa Margalida i evita el pas pel poble.

“Son Creuer”. Possessió del terme de Marratxí, situada entre Son Guillem i Son Verger.

Cançó

Sa sogra diu pes creuer
que no em vol a dins ca seva
i li direu de part meva
que no haurà mester granera,
ni de nova ni de vea
pes fems que jo li faré.

Pista

Aquest creuer és el més conegut del nostre terme municipal, perquè els dos camins que allà es troben són segurament els més antics de tota la contrada.

Només fa un parell d'anys que s'anuncià el disseny d'una ronda que havia de passar per aquí i així poder treure el trànsit del nucli urbà. Però la manca de decisió i el poc encert del nostre Ajuntament a l'hora de defensar una resolució presa per majoria absoluta, ho impediren.

Solució del mes passat

El merlet que us mostrarem el desembre passat fa part de l'antiga edificació de Sa Teulera que, per atreure el turisme, es transformà en l'actual Can Alorda, al creuer de la carretera de Manacor amb el camí de Muntanya.

Miquel Sastre Fiolet

Sant Sebastià, màrtir

Segons la tradició, Sebastià era militar al servei de l'emperador Dioclecià, el qual l'apreciava i li encarregava missions de confiança; però Sebastià era cristià, si bé durant un temps ho dissimulà per poder ajudar millor els seguidors de Jesucrist. Fins que va manifestar obertament la seva fe i s'enfrontà a l'emperador; aquest va manar que fos martiritzat, fermat a un arbre, despullat, amb sagetes per tot el cos; aquesta és la forma com habitualment el representa la iconografia. La tradició diu que el deixaren per mort, però unes dones anaren per enterrar-lo i el trobaren amb vida i en pocs dies recobrà la salut; l'emperador se n'assabentà i, indignat, va fer que l'assotassin fins a morir. Va sofrir, per tant, un doble martiri. El seu cos fou enterrat a les catacumbes, prop de sant Pere i sant Pau, a la catacumba que duu el seu nom.

Ben aviat es va fer popular com a advocat contra la pesta, juntament amb sant Roc i també sant Cristòfol. Pensem que els nostres avantpassats sentien una por terrible a aquesta epidèmia que cada dos per tres causava una mortaldat espantosa: no és estrany que la gent cercàs la intercessió del cel. Només la famosa Pesta Negra de la segona meitat del segle XIV s'emportà a molts llocs més dels dos terços de la població i tan sols els deu primers anys es calcula que moriren uns cinquanta milions de persones; aquesta era una xifra enorme, i més si tenim en compte la població d'aquella època.

A Mallorca les epidèmies també sovintejaren; basta fullejar, per exemple, el *Cronicon Maioricense* per comprovar com eren de freqüents les plagues; no és d'estranyar que a Ciutat trobem com a patró sant Sebastià. (A altres localitats el seu lloc el pren sant Roc). Segons Álvaro Campaner, l'any 1475 s'instituï a Palma la morberia, una comissió municipal destinada a vetllar per la salut pública en cas d'epidèmia; i, referint-se al reglament d'aquesta comissió, diu: "*En estos mismos capítulos se lee que ya era Patrón del Reino San Sebastian*". Per tant, el seu patronatge és molt antic.

A Algaida la devoció al sant també ve d'enrere i sempre ha tengut una capella dedicada. Ja a la primera visita pastoral de Diego de Arnedo (1563), quan l'església s'estava construint i faltava molt per acabar-la, es consigna la capella de sant Sebastià; i és que, malgrat el poble estigui a l'interior i no tan exposat a la pesta com els pobles de la costa (la pesta arribava per mar), també va patir epidèmies amb certa freqüència.

La festa se celebra el 20 de gener, quan el dia comença a allargar-se. Així ho recorda el refranyer: "Per sant Sebastià / una hora més de dia hi ha" o "Per sant Sebastià / una hora més de caminar".

Activitats previstes

Diumenge
25 de gener
Excursió al refugi
des Tossals Verds,
Ses Cases Velles
i la Font des Prat

Una de les rutes clàssiques de la nostra Serra de Tramuntana. La sortida serà com sempre a les 9 hores, des de la plaça i amb cotxes particulars. (És l'excursió que estava programada per al mes de desembre, però que per diverses raons no la poguérem realitzar. Esperem que aquesta vegada no s'hi presenti cap emperò).

Divendres
23 de gener
**Projecció de
l'audiovisual
"Mallorca,
illa de torrents"**

Basat en imatges dels torrents de la Serra de Tramuntana. El seu autor és en **Pep Barkeló** i la presentació tindrà lloc al Casal Pere Capellà a les 21.30 hores.

L'OCB convoca una concentració davant el Consolat de Mar el dia 9 de gener

Exigim que el Govern rectifiqui la seva política lingüística

Divendres, dia 9 de gener de 2004, a les 20.00 hores, nombroses entitats cíviques, liderades i coordinades per l'Obra Cultural Balear, reclamarem a la Presidència del Govern de les Illes Balears una prompta i completa rectificació de la seva política lingüística, la qual ha pres fins ara una orientació preocupant i obliga els ciutadans conscients, amb independència d'ideologies i posicions concretes, a exigir un canvi de rumb.

Sota el lema "RECTIFICAU", i amb esperit crític, però positiu i integrador, els manifestants reclamarem que es tornin enrere mesures tan lesives per a la llengua pròpia de les Illes Balears com són la dràstica reducció dels pressuposts per al foment de l'ús del català, l'alentiment en l'aplicació íntegra del decret de mínims a les escoles, la reducció continuada en l'exigència de la llengua als funcionaris o el tancament de Som Ràdio. També exigirem que la futura ràdio i televisió autonòmiques usin l'idioma propi de les Illes Balears com a llengua vehicular, amb la mateixa orientació dels canals catalans o el segon canal valencià.

Per a més informació: www.ocbweb.org

Número 37

Pel gener del 84 *es saig* aprofitava la portada per felicitar els lectors amb una dècima de Pere d'Alcàntara Penya: “Sempre molts d’anys Déu vos do, / sembrats espessos i grossos / per menjar substància i trossos / i beure vi des millor. / Molta d’aigua i de saó / i blat i palla i rostoll / i pessetes sempre a roi, / lluny de pena i malalties, / i viviu cent anys i dies / verds i drets com un fonoll”. Aquests versos s’havien publicat el 1886.

La revista iniciava una secció a càrrec d’Alexandre Pizà que es perllongaria un grapat d’anys: “Salut”. N’Alexandre va analitzar les principals malalties i ens aconsellà del que havíem de fer i el que havíem d’evitar. La secció va començar amb una malaltia ben molesta i freqüent: la grip, o el grip, com més us agradi.

L’editorial es referia a les properes festes de sant Honorat; en “Calaix desastre” parlava de llibertat d’expressió i de la LODE (Llei Orgànica de Desenvolupament de l’Educació); en Toni Garau solcava “Talment un novell Abel ens parlàs en aquest Nadal”; també hi havia una carta a Ses Majestats Melcion, Gaspar i Baltasar firmada per “un al·lot gran” i en Xesc Oliver, des de Pina, es queixava de la manca d’informació de l’Ajuntament, del regidor responsable de Pina, sobre qüestions que afectaven aquell nucli.

El dia de Nadal del 83 perdíem un gran artista i una gran persona: en Joan Miró. *es saig* el recordava com a representant d’una lúcida i emocionada recerca de la identitat del nostre poble, un art i una vida sempre al servei d’aquest ideal i li dedicava un senzill homenatge.

Hi havia dues gloses: una de Climent Garau que era una resposta a en Jaume Toledo referent a la necessitat de fomentar l’art del glosar i una altra d’un “glosador aficionat” que analitzava *El món d’avui en dia*.

Un aspecte de la revista que anava millorant era la part gràfica: trobam fotografies de la nit de Nadal celebrada pels padrins a la rectoria, pels socis al local de l’Obra Cultural i també de l’església durant la nit de matines.

Finalment, direm que la “Xerradeta” (firmada per Catalina Martorell i Antònia M. Mulet) era amb n’Agustí “Barca”, que durant molts anys va ser l’escolà major. Explicava quines eren les feines d’aquest escolà, els principals tocs de les campanes, la celebració de les principals festes i els canvis que s’havien produït a l’església, entre d’altres les misses de cara als feligresos i sense llatinòrums.

Fotografies antigues

A la foto superior, hi podem veure tres monitores d'un dels primers campaments organitzats pel Grup d'Esplai: d'esquerra a dreta, na **Sebastiana Mut**, na **Catalina Trobat** i na **Maria Mindona**.

Aquesta correspon a mitjans de la dècada dels anys 40 del segle passat. El retratista va ser en **Rafel Pistola** i hi apareixen, d'esquerra a dreta: **Toni Sis**, **Joan Pua**, **Rafel Castellitxo** (ja traspassat) i **Joan Garrover**.

S'ha de viure per escriure, vaig llegir l'altre dia, però pens que està millor dit: cal observar per escriure. Simplement observar i gaudir de viure.

Utòpics

Una noia rossa amb els cabells escalats, jaqueta de cuir negre, pantalons vaquers estrets, camisa blanca, amb guardapits cel a sobre. A l'esquena hi portava una maleta d'acampada.

Al costat, una jove d'uns 27 anys baixeta amb cinc maletes i una funda d'esquí. No es coneixen de res, l'escenari que els envolta és l'estació de Sants (Barcelona), via 1, via 2 destinació cap a l'aeroport. Prop de les 14.00 hores. Un home amb un maletí marró fa que es retrobin, simplement quan diu:

- ¿A qué hora sale el tren? ¿En qué via es?

Les dues noies estaven l'una al costat de l'altra, malgrat mirar-se, malgrat ésser persones i tenir el nexa racional en comú; no es deien res.

Petits moments a la vida, però, ens condicionen l'existència. **L'home que els ha demanat l'hora ha fet que es coneguessin. S'han saludat i després de la conversa protocolària de les presentacions. Han emprès una conversa de dues hores, durant el tren, durant l'espera dels seus avions. Ha conclòs amb una forta abraçada i un gràcies per haver-me escoltat i haver estat aquí quan et necessitava, t'he donat el meu mail, així et tendré lligada de per vida.**

Què meravellós que és, quan en algú, que no es coneix de res en surt l'amistat.

Que bonic que és, quan en algú que no es coneix de res, en surt l'amor.

Per això, supòs que els utòpics abans de la IGM, deien que seria impossible que la gent que no es conegués de res. En definitiva el que anomenam desconeguts es matassin entre ells. Però es mataren i es va fer la guerra.

Per això els utòpics són anomenats utòpics (paraula que ve del grec, sense lloc literalment).

Que oiós que és, quan algú que no es coneix de res es mata. **I que trist, el que fa la guerra en nom de l'amor de la nació i mata a una part del poble. A l'altra el condemna al suplici de veure com moren i als altres a la imposició del silenci de veure com una democràcia pot arribar a convertir-se en la tirania de la opinió de molts.**

mcolomamairata@terra.es

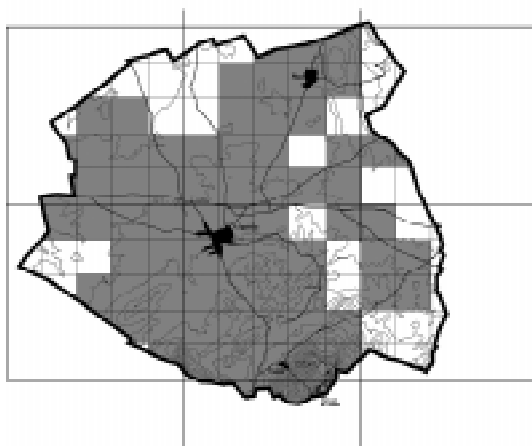
Els apagallums o rapes de frare

Arisarum vulgare Targ.-Tazz.

Arisarum simorrhinum Durieu

Etimologia

El nom genèric, *Arisarum*, és el nom pel qual es coneixia aquesta planta, arísaro. El nom vulgar se li dona per la típica forma de la seva inflorescència que recorda els apagallums que s'usaven per apagar les llànties dels carrers o, encara ara, per apagar els ciris de les esglésies.

Descripció

Ambdues espècies pertanyen a la família de les Aràcies. La descripció serveix per a les dues espècies, indicaré les diferències al final. És una herba perenne (geòfit rizomatós, la qual cosa vol indicar que durant l'estiu la planta queda reduïda a un rizoma –tija subterrània– que queda enterrat) que es troba reduïda, en la seva part aèria, a 2-3 fulles i una inflorescència. Les fulles es caracteritzen per tenir un pecíol cilíndric molt llarg, fins a 3-4 vegades més llarg que el limbe, el qual és sagitat, a vegades amb una forma general més triangular i altres més arrodonida o oval, de fins a 15 cm de llargària i 10 d'amplada. La inflorescència d'aquestes espècies és molt particular ja que es troba tota ella envoltada per una fulla transformada que s'anomena espata i que ens impedeix veure les flors. Aquesta espata és cilíndrica, amb estries blanques, verdes o púrpures i que, a l'extrem on el tub que forma l'espata fa un gir de quasi 180°, esdevé de color bru-púrpura. Les flors són unisexuals i la planta és monoica, és a dir, dins de cada espata hi ha flors masculines i femenines. Aquestes flors s'assenten sobre un receptacle carnós, engruixit, cilíndric, que s'anomena espàdix i que és l'estructura que surt en forma de llengua de l'interior de l'espata. Les flors masculines estan formades exclusivament per un únic estam, mentre que les femenines es troben cons-

Arisarum vulgare

Arisarum simorhinum

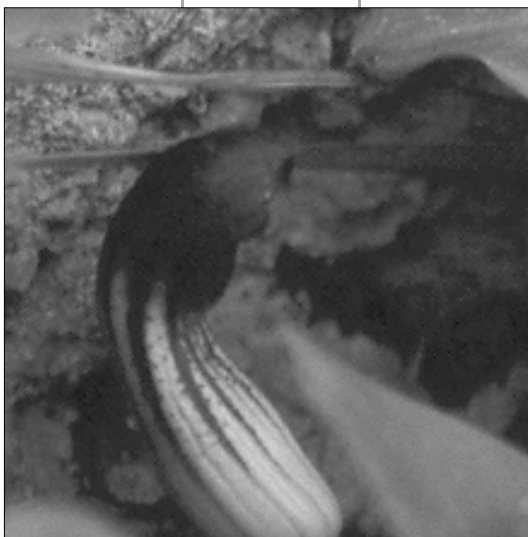
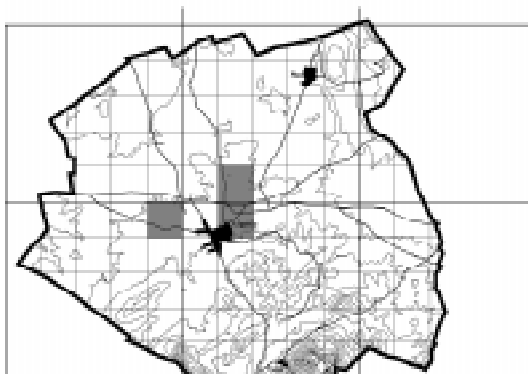
tituïdes per un ovari, un estil i un estigma. A la inflorescència les flors femenines es troben a la part inferior de l'espàdix, i les masculines, en nombre més gran, es disposen just per damunt. Aquest tipus d'inflorescència és una adaptació a la pol·linització per mosques de mida petita. Una vegada fecundades les flors femenines, l'espata s'asseca i cau i deixa veure els fruits durant el procés de maduració. Aquests fruits són petites baies globuloses de color verd.

Per diferenciar les dues espècies s'ha de mirar la inflorescència, així *A. vulgare* presenta l'extrem de l'espata apiculat i l'espàdix en sobresurt, fins a 1 cm, com si fos una llengua, a més la inflorescència es troba a l'extrem d'un peduncle molt llarg. *A. simorhinum*, per altra banda, té l'espata amb l'extrem arrodonit, és una mica més petita, un poc més fosca de color, amb un peduncle curtet, i l'espàdix no sobresurt de l'espata.

Ambdues espècies floreixen i fructifiquen a partir del mes de novembre i en podem veure fins a l'inici de la primavera.

Creixen als boscos, bosquines, matollars i pastures.

Són plantes de distribució mediterrània. A Balears l'*A. vulgare* viu, abundantíssima, a totes les illes, mentre que l'*A. simorhinum* viu, només, a les tres illes grans, però a totes elles és una espècie rara. A Algaida la primera de les espècies és abundantíssima, es troba a gairebé totes les quadrícules d'1 km² que he visitades, mentre que la segona és molt rara i només l'he vista a tres petites poblacions als voltants del nucli d'Algaida.

Usos tradicionals

No se'n coneixen excessius usos, si bé tots els llibres consultats indiquen que es podria usar com altres aràcies més utilitzades. Font i Quer en el seu llibre. *El Dioscórides renovado*, indica que les seves arrels (més aviat serien els rizomes) són diürètiques; que les seves fulles posades sobre les ferides ajuden a una correcta cicatrització; que el formatge embolicat amb fulles d'apagallums, no es fa malbé i que a Mallorca i Menorca, on és planta especialment abundosa, les arrels bullides es mesclen amb molta mel i se serveixen com si fos un pastís.

Plec de condicions

Els Treballs

1. Els Premis Castellitx 2004 s'estableixen en tres àmbits temàtics: literari, investigació i fotografia.

Àmbit literari

1.1. Han de ser originals i inèdits, i redactats en llengua catalana.

1.2. Han d'adaptar-se a alguna de les següents modalitats:

A. Premi de Poesia: Un poema o col·lecció de poemes de tema lliure d'una extensió mínima de catorze versos i una màxima de cent quaranta.

B. Premi de Narració Curta: Una obra de tema lliure d'un mínim de tres folis i un màxim de quinze, mecanografiats a doble espai, per una sola cara i escrits amb un cos de lletra 12.

C. Premi de Poesia Popular (Glosat): Una glosa o conjunt de gloses de tema lliure amb un mínim de vint versos.

Àmbit investigació

1.3. Han de ser originals i inèdits, i redactats en llengua catalana.

D. Premi d'Investigació Castellitx: Un treball d'investigació de temàtica relacionada amb el municipi d'Algida en qualsevol àmbit —ciències socials, ciències naturals, ciències polítiques, dret, estudis literaris, biografies, bibliografia etc.—, amb una extensió mínima de vint-i-cinc folis i una màxima de cent cinquanta, mecanografiats a doble espai i per una sola cara.

Àmbit fotografia

1.4. Les fotografies han de ser originals i inèdites.

E. Premi de fotografia: Una fotografia de temàtica lliure, en blanc i negre o color. La llargària màxima del costat major serà de 45 centímetres.

Presentació dels Treballs

2. El termini de presentació acabarà divendres dia 12 de març de 2004. Es consideraran incloses dins aquest termini les obres que arribin per correu si la data d'expedició és anterior en set dies al termini de presentació esmentat.

3. Els treballs literaris i els d'investigació es presentaran per quadruplicat i correctament relligats (enquadernats o cosits) a l'Ajuntament d'Algida: Casa de la Vila. C/ del Rei, 6. C.P.: 07210 Algida (Illes Balears). Les fotografies es presentaran preferiblement muntades damunt un suport rígid amb un paspartú de 5 a 10 centímetres.

4. A la portada de l'obra literària o del treball d'investigació es farà constar el títol i la modalitat a la qual opta. En el cas del Premi de Fotografia, aquestes dades han d'anar ressenyades al dors de l'obra que es presenta. Els treballs concursaran anònimament, per la qual cosa el nom de l'autor no pot aparèixer en cap lloc de l'obra.

5. Juntament amb els originals els participants han de remetre un sobre clos on hi han d'estar ressenyades les dades personals de l'autor: nom i llinatges, adreça i telèfon de contacte. A l'exterior del sobre ha de constar la modalitat a la qual es participa i el títol de l'obra.

6. Si un concursant vol participar amb més d'una obra, ha de remetre un sobre amb les dades personals per cada treball presentat.

7. Qualsevol obra presentada que, a parer del Jurat, no s'adapti a alguna de les condicions d'aquest plec serà declarada fora de concurs, sense opció a posterior recurs.

Els Premis

8. S'estableixen els següents premis:

8.1. Premi de Poesia: *Rosa d'Or de la Pau* i premi en metàl·lic de 600 euros a la millor obra en vers.

8.2. Premi de Narració Curta: *Rosa d'Or de la Pau* i premi en metàl·lic de 600 euros a la millor obra en prosa.

- 8.3. Premi de Poesia Popular (Glosat): *Rosa d'Or de la Pau* i premi en metàl·lic de 600 euros al millor glosat presentat.
- 8.4. Premi d'Investigació *Castellitx: Rosa d'Or de la Pau* i premi en metàl·lic de 600 euros al millor treball presentat.
- 8.5. Premi de Fotografia: *Rosa d'Or de la Pau* i premi en metàl·lic de 600 euros a la millor fotografia.
- 8.6. Accèssits: A criteri del Jurat, es podrà atorgar un accèssit a cadascuna de les modalitats dotat amb 150 euros i diploma.
9. Els autors, en cas de ser guardonats en els àmbits literari i d'investigació, es comprometran a trametre les obres en suport informàtic.

El Jurat

10. El Jurat de l'Àmbit Liteari i d'Investigació està format per: Llorenç Antich, Pere Fullana, Gabriel Janer i Pere Mulet.
11. El Jurat de l'Àmbit de Fotografia està format per: Joan Capellà Galmés, Maria Josep Mulet i Agustí Torres.
11. Queda a parer del Jurat declarar deserts els premis, així com també concedir els accèssits que cregui oportuns.
12. En el cas del Premi d'Investigació *Castellitx*, el Jurat valorarà el rigor i el caràcter científic del treball. Així mateix, si ho creu convenient, podrà demanar assessorament tècnic.
13. Entre dia 1 i dia 11 d'abril de 2004 el Jurat comunicarà a la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament d'Algaida quines han estat les obres guardonades als Premis Castellitx. A continuació es procedirà a l'obertura de les pliques a fi de conèixer els noms dels premiats. L'Organització avisarà particularment els autors guardonats.
14. Les decisions del Jurat són inapel·lables.

Lliurament de Premis

15. El lliurament dels guardons dels Premis Castellitx 2004 tindrà lloc durant la festa literària que se celebrarà a l'Auditori del Casal Pere Capellà d'Algaida dilluns, dia 12 d'abril de 2004, a les 21.00 hores.

Publicació dels treballs

16. L'Ajuntament d'Algaida adquireix i es reserva el dret de publicació dels treballs premiats o distingits amb accèssit.
17. L'Ajuntament d'Algaida pot autoritzar la lliure publicació dels treballs premiats als seus autors. Hauran, però, de fer constar al principi i al final de la publicació la distinció que obtingueren als Premis Castellitx, així com l'any de concessió del guardó.

Retirada d'originals

18. Els originals dels treballs sense premi ni accèssit podran ser retirats de la Casa de la Vila d'Algaida pel seu autor o representant autoritzat, els dies hàbils dels mesos de maig i juny de 2004. En cas de no fer-ho s'entendrà que hi renuncien. Posteriorment es procedirà a la seva destrucció.

Final

19. Qualsevol cas no previst en aquestes bases serà resolt per la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament d'Algaida.
20. El sol fet de concursar implica l'acceptació de les condicions anteriors.

AJUNTAMENT D'ALGAIDA

Algaida, novembre de 2003

Més informació a:

Biblioteca Municipal

Punt d'Informació Juvenil d'Algaida

Casal Pere Capellà
C/ des Cavallers, 22
07210 Algaida

Tel: 971 66 56 79

A/e: algaida@ctv.es

Futbol

Arribades les festes de Nadal i gairebé amb mitja temporada jugada, el Club Esportiu Algaida fa un balanç positiu de la situació esportiva.

Els grans es troben a la tercera posició de la classificació i amb opcions a aconseguir el desitjat ascens. El futbol base segueix la seva evolució favorable i amb posicions capdavanteres a les respectives classificacions, llevat dels mes petits.

Els juvenils i alevins estan situats tercers i segons respectivament, mentre que infantils i cadets es troben a la part mitja de la taula classificatòria.

Les al·lotes mantenen la primera posició, ja que compten tots els partits amb victòria.

Voleibol

Les al·lotes del Drac Hotels C.V.Algaida compta amb una plantilla semi-professional i amb jugadores d'alt nivell internacional, com per exemple Daniela Marin (jugadora de la selecció espanyola) o Marianela Rovinet (jugadora de la selecció argentina). Aquests dies, Marianela, està disputant amb la seva selecció el preolímpic per a Atenes 2004.

Començada la segona volta amb una inesperada derrota dins la pista del C.V. Alcalà, teòricament un rival dèbil, fa que les aspiracions d'ascens d'aquest conjunt, entrenat per Antònia Francia i Andreu Gelabert, quedin més lluny.

Donam per sabut que és una plantilla amb potencial més que suficient per ascendir, ara només queda que el cos tècnic sàpiga conduir les jugadores professionals i no professionals cap a un ambient de seguretat i tranquil·litat, ja que darrerament s'ha notat una certa falta de motivació. Això també es nota en l'ambient que es viu als partits jugats al pavelló municipal, cada vegada més fred. Des d'aquí animam a l'afició que torni a donar suport a l'equip com ho feia a principi de temporada. Així com també esperam que les jugadores aportin la seva empenta per fer vibrar el nostre pavelló.

Universidad de Almeria - Drac Hotels CV Algaida 0-3

Drac Hotels CV Algaida - Región de Murcia 3-0

Patricia Volei Ciutadella - Drac Hotels CV Algaida 3-2

CV Alcalá - Drac Hotels CV Algaida 3-2

Regional

CE Algaida - Pílares 1-1

Llosetenc - CE Algaida 4-1

CE Algaida - Barracar 2-0

Femení

Independiente - CE Algaida 1-3

CE Algaida - Son Cladera 3-0

Son Oliva - CE Algaida 0-3

Juvenil

CE Algaida - Calvià 2-1

Escolar - CE Algaida 2-2

CE Algaida - Consell 7-0

Cadets

Pla - CE Algaida 4-0

CE Algaida - Cas Concos 3-1

CE Algaida - Son Servera 3-1

Infantil

CE Algaida - Campos 2-4

S'Horta - CE Algaida 3-1

Cardassar - CE Algaida 2-3

Aleví

CE Algaida - Sant Pere 6-0

Son Sardina - CE Algaida 2-0

CE Algaida - Petra 4-0

Benjamí

CE Algaida - Santa Eugènia 1-8

Santa Maria - CE Algaida 6-1

CE Algaida - Lluçmajor 2-4

Toni Amengual de Gràcia
Alexandre Mulet

Una passejada, dues estampes...

La font des Puig Moltó és un mirador excel·lent dels dies clars que fugen. Si el cel hi posa un nigul de nata, el pastís esdevé tan suculent com el pa amb xocolata de què berenàvem quan érem petits. Sembla que el canyet del torrent es llepa els dits del gust que passa.

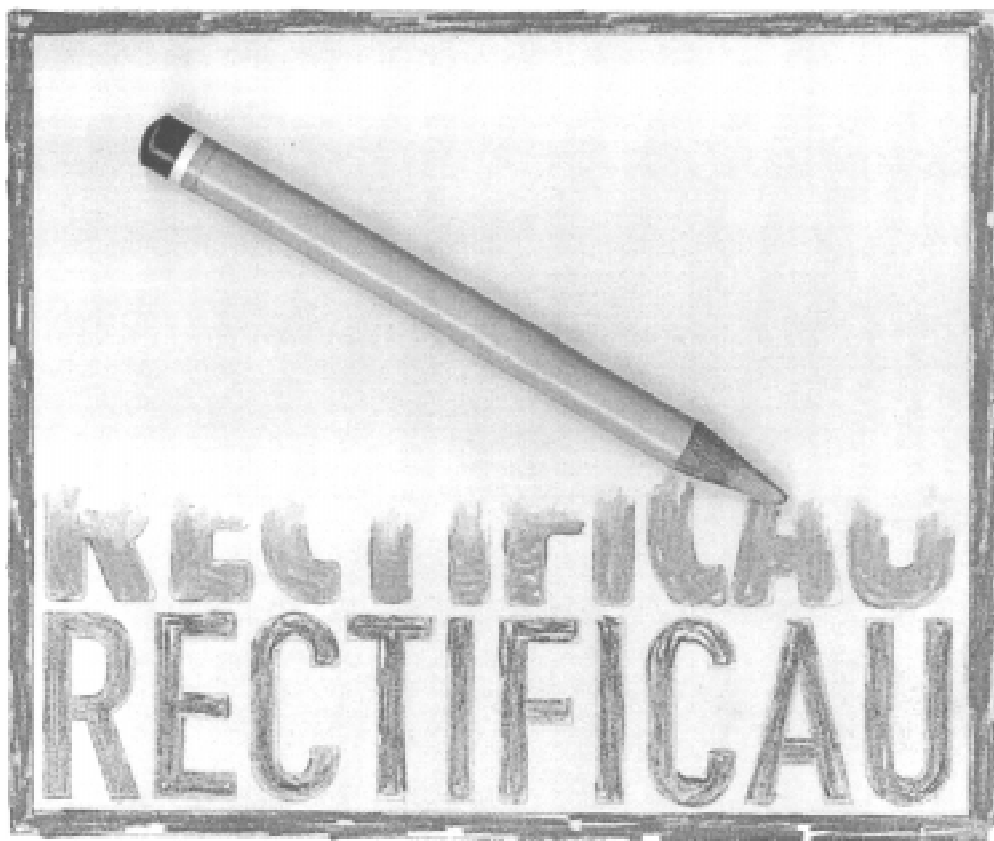
I els polls són bells. Alts com la favera aquella que va servir a en Joanet de la rondalla per anar a tocar les campanes a Sant Pere. Jo vull ser rei, cantava en Lluís Gavalrà, molt abans que els Mags visitassin el quiròfan de l'hospital dermoestètic per fer-se una neteja de cutis. I tanmateix...

Els arbres, monumentals, no empetiteixen l'obra humana assenyada, com el molí fariner de l'hort de Son Mesquida: al contrari, li confirmen l'encert de la mesura...

Ara que ve Nadal, a la font des Puig Moltó de Pina hi podem trobar refugi contra la hipocresia i la beneitura .

Text i fotografies: **Miquel Serra**

**Exigim que el Govern rectifiqui
la seva política lingüística**

Concentració davant el Consolat de Mar
Divendres 9 de gener a les 20.00 h

L'exploració de Mart

L'any 1975, l'Agència Espacial nord-americana (NASA), va dur a terme un programa espacial destinat a l'exploració del planeta Mart. Al programa se'l va anomenar "Viking" i estava format per dues naus (Viking 1 i Viking 2), les quals es componien d'un mòdul orbital (que es va quedar en òrbita al planeta) i un mòdul d'aterratge (que aterrava al planeta per estudiar-lo de prop). Aquest darrer incloïa un braç mòbil per recollir mostres del terra.

El mòdul d'aterratge Viking 1 va ser tot un èxit i va aportar molts coneixements, com també moltes fotografies de la superfície. El segon mòdul, Viking 2, va tenir la mala sort d'aterrar en una superfície inclinada i totes les fotografies varen sortir torques.

Vint-i-dos anys després, al 1997, la NASA va tornar a enviar un altre aparell, la Pathfinder, amb una novetat a dins: un cotxet anomenat Sojourney, que funcionava amb panells solars i era capaç de passejar-se i analitzar roques dels voltants d'on aterrés. La missió va acabar uns mesos després quan es va espatllar l'aparell de seguiment per donar-li ordres. Els de la NASA varen dir però, que encara funcionava el seu desplaçament. Potser encara fa voltes per la superfície de Mart esperant una ordre que mai no arribarà.

Però el Sojourney no està tot sol! Ja que el passat 2 de juny un coet Soyuz-Fregat de l'Agència Espacial Europea (ESA) va ser l'encarregat de pujar a l'espai la nau "Mars Express" destinada també a Mart, aprofitant que el planeta estava tan a prop de la Terra (a uns 100 milions de quilòmetres, com ja s'ha dit a les notícies). Aquesta va ser la primera nau d'una espècie de "cur-sa", ja que s'estava previst que el 8 i 25 de juny, també partissin 2 naus (els Róvers) de la NASA (es fan la competència: si tu envies una nau, jo dues), però resulta que varen tenir uns quants problemes i els

"vols" es varen retardar (típic). Els Róvers MER-A i MER-B, batejats per uns escolars amb els noms de "Opportunity" i "Spirit" respectivament, varen partir dia 10 de juny el segon i dia 8 de juliol el primer (tots dos retardats dels dies prevists, per mor de problemes en els coets propulsors i de les tempestes estiuenques de Florida). Mentre el darrer que va partir encara arrancava motors, el seu germà ja havia "devorat" 77 milions de quilòmetres cap a Mart, perseguint la nau europea i provocant el desembre passat el major "col·lapse" de naus enviades a un altre planeta en la història.

La "Mars Express" va viatjar a una mitja d'un milió de quilòmetres cada tres dies i, com les altres que també s'han enviat, té un mòdul que queda voltant Mart i un altre que baixa a la superfície. Aquest darrer mòdul és un cotxet anomenat "Beagle 2", semblant al "Sojourney", de la mida d'un paraigua obert, amb 34 quilograms de pes, i ja es passeja per Mart!, perquè havia d'aterrar el dia de Nadal passat i estava previst que emetés una melodia del grup de música pop britànic "Blur" per confirmar la seva arribada a la superfície. El problema és que només se'l suposa amb una vida màxima de 180 dies abans que la pols, les tempestes i les extremes temperatures de Mart la deixin fora de joc. Aquesta ha estat la primera missió enviada a un altre planeta per part d'Europa (ESA), i serà la PRIMERA en cercar vida marciana, ja que els dos "cotxes" de la NASA que hi ha a dins les naus "Opportunity" i "Spirit" queden en segona posició, ja que arribaran a Mart el gener o el febrer. I abans he dit "cotxes de la NASA" perquè els han fet tres vegades més grans que el cotxet europeu (estaven gelosos).

Acabaré dient que la nau-cotxet Europeu, tindrà molta més càrrega científica que qualsevol dels 2 "cotxes" dels EUA. Hem d'animar els nostres!

G. S. C.

Com podeu veure avui estrenam un nou format de capçalera. L'autor d'aquest nou encapçalament és el pintor algaidí Joan Alomar de "Ca'n Just" a qui des d'aquestes línies volem agrair la seva col·laboració. Moltes gràcies!

Salutacions amics lectors!! Arriba un nou mes i amb ell, a més del fred i les pluges. arriba també un nou Saig, i evidentment arriba ben acompanyat.

Sabeu amb qui hem parlat aquesta vegada?? És clar que ho sabreu, si llegíreu les respostes que el mes passat ens contestà na "Fustereta". La cadena continua: són només quatre baules les que hem encadenat i ja tenim el testimoni de dos Mindones!!!

1. Nom i malnom (si en tens i vols que t'hi coneguim).

Pere "Mindona".

2. Edat i signe de l'horòscop.

Tenc 26 anys i som Lleó. Però vaja, jo amb aquestes coses no hi crec.

3. Darrer llibre que has llegit?

El de *Narraciones extraordinarias* d'en Poe (Edgan Allan Poe)

Recomana'n un que t'hagi agradat.

Home! En Bécquer! Sobretot *Leyendas*. També Espronceda,... n'hi ha de bons!

4. Darrer CD que has comprat?

No en compr! És la pura veritat. Potser als 16-17 anys en vaig comprar qualcun, però jo la música la compr en discs en vinil, LPs, ... Normalment els comprava per encàrrec a la Península perquè la discografia és bastant més elevada, i a jo el que m'interessa és la música Punk, i com que a Mallorca hi ha poqueta cosa...

Recomana'n un.

Flipando en directo d'en Daniel Higiénico.

5. Darrera pel·lícula que has vist?

La darrera de Matrix, *Matrix Revolutions*. Ja havia mirat la primera i la segona, però va ser per aprofitar un horabaixa... Però les darreres que he anat a veure són espanyoles, com *Dame tus ojos*, *Días de fútbol*, *Noviembre*, que em va agradar moltíssim, però molt!

Quina t'ha agradat més?

El Circo de Chaplin, és de les que més m'han agradat del món, és una pel·lícula que et "xapes el

cul de riure". Quasi qualsevol cosa de Chaplin o de Buster Keaton: són molt divertits, ja està bé de malenconies, "amores", "culebros", ... Quatre rialles!

6. Programa de televisió preferit?

No la puc contestar jo a aquesta pregunta, perquè ja no mir la tele! Faig feina a Lluç i allà no tenc tele, vaig a la Universitat, jug a volei,... Bé, un que m'agrada i en xerra tothom és el d'en Buenafuente, però no tenc temps de mirar-lo, sobretot perquè faig feina de vespre.

7. Quina era la sèrie de dibuixos animats que t'agradava més?

Evidentment, *Bola de Drac*! (això és de cas Mindones! La seva germana ja va dir que també era una gran fan!) Jo a en Goku el trobava un personatge tan bon al·lot, tan sincer, humil... li varen passar tantes històries... tenc el darrer capítol gravat! I les primeres vegades que el vaig mirar, us asseguro que m'emocionava: i mira que són dibuixos! I era una sèrie que va durar mil anys! Va

començar a “parvulitos” i degué acabar quan anava a l’Institut!

8. Quin tema actual et preocupa més?

Per ventura aquesta pregunta està un poc mal plantejada, perquè si deim que no ens preocupa res, som uns conformistes... però les guerres, la fam, que duu a la pobresa, l’economia,... tot ve amb lideratges polítics. I em preocupa aquesta doctrina política d’avui en dia que es basa absolutament en l’ocupació d’altres països, les guerres, la violència, amb la marca de la S amb les dues barres (\$). Llavors també hi ha les malalties i tots els projectes que posen en perill l’ecologia de Mallorca, els parcs temàtics, camps de golf,...

9. Quin moment històric t’hauria agradat viure? Per què?

Un moment històric on no haguessin existit els reis, els polítics, burgesos; on hi haguessin hagut festa tot el dia, llibertat,... però crec que no ha existit mai. També el Romanticisme degué ser una època molt guapa, perquè xerraven d’una manera que nosaltres ara no ens atreviríem a usar. Era molt poètic, xerrava molt bé de la llibertat, la terra, era un moment on les persones s’expressaven diferent, se sentien més lliures,... A jo sempre m’han agradat els vestits tipus Amadeus, amb les perruques, i aquelles camises amb tanta randeta,... és que m’agrada anar disfressat.

10. Persona o personatges que admiris? Per què?

Més que admirar, amb qui compartesqui part dels ideals com Khopronin, Zapata, aquesta classe de gent a favor del poble, la llibertat de tota raça, que estimen la terra,... el Comandant Marcos mateix. Amb aquesta gent compartesc més o menys idees.

11. Un animal.

En Menut!! Està més clar que aigua! (és el seu ca i ha estat amb nosaltres durant tota l’entrevista. En Pere l’ha fet participar de tant en tant: és el de la foto).

12. Una mania.

La puntualitat. Amb això som molt radical. M’agrada moltíssim ser puntual, si no em pos histèric. I el que més em mata és que la majoria de gent arriba a hora de pagès mallorquí, que és una hora tard!

13. Un defecte.

La peresa. He intentat els darrers anys corregir-lo un poc. No som “vago”...som un “bon vago”!!!

14. Una virtut.

Mmmm. Per ventura fer-me molt amb la gent, intentar dur-me bé amb els companys de bon de veres. Tenim la virtut de ser una “pandilla” que tenim molt bon rotllo, supòs que és una bona virtut això, grans, grans amics amb una amistat molt elevada, d’això n’estic molt content! No ho canviaria per res... bé, ho canviaria tot per en Menut!

15. No podries estar un dia sense...

En Menut!! Perquè l’altre dia se’n va anar tres dies, i... Bé, més seriosament (o no): no podria estar un dia sense anar a l’excusat! I encara més seriosament: m’agradaria no poder estar ni un dia en tota la meua vida sense dormir menys de 12 o 13 hores. Tampoc no es pot estar un dia sense pensar en res!

16. Fes un pla per diumenge horabaixa.

Això em recorda una temporada, que fèiem un joc i dèiem les opcions que teníem per als diumenges: anar al cine, quedar a fer bar, cerveses, anar a ca qualcú a sopar, anar a fer una volta caminant, ...i després fèiem un

sorteig i la que tocava la fèiem. Però ara faig feina molts de diumenges, i si no en tenc, el que em fa ganes és descansar, o quan puc vaig a veure l’Algaida perquè som soci i perquè som de l’Algaida i, si no, amb la companyera a fer una volta...

17. Una il·lusió.

Que el món no segueixi igual! Bé, també seria poder voler i fer-me invisible, us asseguro que seria l’home més feliç del món!

18. Una queixa.

Que el món segueix igual! Per exemple em queix que preparin la gent per matar, de fet he estat en moviments antimilitaristes; o també em queix de la gent que fa que preparin aquesta gent,... i tornam a arribar allà mateix, els polítics. Em queix del sistema, som antisistema.

19. Tria una de:

a) rosses/os o morenes/os.

Morenes, però que consti que mai ho he mirat això.

b) vi o aigua.

Seré sincer, eh? Jo vi!

c) carn o peix.

Carn. He de menjar peix perquè sé que és necessari. Carn, i no precisament del McDonald’s, perquè allò no és carn!

d) dutxa o bany.

Dutxa, evidentment, i si pot ésser a l’hivern molt poques i a l’estiu les necessàries, perquè l’aigua és un bé escàs.

e) platja o muntanya.

Muntanya, odii la platja! No m’agrada el sol, ni l’arena, ni l’aigua salada,...

f) esport o bar.

Jo faig les dues coses, però triaré... Bar!

g) Barça o Madrid.

Actualment no m’apassiona el futbol de primera divisió. Era

del Madrid, sobretot perquè el meu padrí i mon pare ho eren.

h) alcohol o refresc.

Ja ho han dit... un combinat! Crec que els joves d'avui en dia feim més alcohol que refresc i jo encara em consider dels joves!!

i) circumval·lació o trànsit per dins el poble.

Jo bicicleta! Jo crec que la circumval·lació, alguns resultats ha donat.

j) hivern o estiu.

Hivern de ple! Neu si pot ser!

k) whisky o ginebra.

Whisky NO! Ginebra, per als gin tòpics i sobretot per als pericàs, que és el nostre lema del volei!

20. Travessaries el carrer:

-per topar-te amb...

Qualsevol bona amistat, amb en Menut, un bon company,...

-per no topar-te amb...

Qualsevol mala persona, amb gent que menysprea tant l'altra gent, que planteja coses pel seu valor adquisitiu, econòmic,.... N'hi ha que diuen la mort, però jo vaig fer de la Mort i no li tenc por a això!

21. Si fossis:

-una dona...

Pensaria igual que ara, perquè els pensament que tenc ara no influeixen amb el sexe. Bé, vaja no me n'aniria a dutxar amb els del volei!!

-la persona més rica del món...

Pots estar segur que no faria feina! Seguiria anant a S'Acadèmia! Això sí, aprofitaria per fer més viatges .

-el batle d'Algaida...

Posaria dilluns i dimarts festa, dimecres feina, i dijous, divendres, dissabte i diumenge, festa! No em faria gens d'il·lusió de totes maneres, no crec en la polí-

tica governada per un partit polític.

22. Un racó d'Algaida que t'agradi.

Aquí crec que na Magdalena ho va dir el mes passat i és el meravellós racó que hi ha després del torrent de la Pau, i ara amb la caiguda de fulles,... I també la vista que hi ha des de Punxuat cap al puig de Son Roig, Cura, Randa. I els baixos de Pina i la font de Pina amb una vegetació molt peculiar!

-un racó que no t'agradi.

Tota la zona que està urbanitzada en excés! Ni que hagin fet un aeroport d'avionetes anant cap a Pina, ni el Punt Verd, que està un poc mal organitzat. Tampoc m'agrada la plaça morta, m'agrada que hi hagi gent!

23. Una raó per:

-viure a Algaida...

Els companys. I perquè hi duc vivint tota la vida i perquè no és un poble gran, et comuniqués més o manco amb tothom, la joventut està molt animada...

-no viure a Algaida...

Jo és que ja et dic que hi viuria... home canviaria el Puig de Cura, allò pareix el Tibidabo, això ho canviaria i també repoblaria tot el que es va cremar.

24. La gent d'Algaida és...

en molts casos divertida, es fan moltes festes i no per exemple com el que diuen dels llucmajorers: "Els has de comprar per allò que són i els has de vendre pel que es pensen ser", a Algaida no sé quin refrany... tot poble té les seves virtuts i té coses no tan bones. A Algaida la gent és de la festa, crec que no és comparable amb el que es pot dir dels llucmajorers per exemple.

25. Fins quan fas comptes viure a ca teva?

Si no fos per la feina que faig ja no hi seria.

26. Ordena (de més a menys important): doblers, salut, feina, amor, poder.

Si tens doblers, tens salut, amors te'n surten de per tot, feina no importa en facis i els doblers et donen el poder! No... això és irònicament, més aviat seria... primer l'amor perquè et pot curar la salut, et fa estar més animat per fer feina i no dones importància ni al poder ni als doblers.

27. Què et preocupa més (de més a menys): atur, inseguretat ciutadana, sida, droga, accidents de circulació

Sida, droga, accidents de circulació, inseguretat ciutadana i atur. Això depèn molt de cada país.

28. Què ens saps dir del Cementeri dels Apestats?

Ah! Per la roca de la Verge Maria, és allà on hi ha una creu i una paret baixa que ho tanca, on hi duïen els morts per la pesta, un dia hi vaig passar anant a córrer... Però de petit em pensava que duïen els difunts apestats a la roca i els deixaven per allà, però ara ja sé que anava errat!

(Passada la roca de la Verge Maria, i sempre cap a Llevant s'arriba a un tancat de paret, molt baixa, que és el recinte del cementeri dels Apestats. Al mig hi ha una creu envoltada de molta vegetació. Aquest cementeri es va crear l'any 1652 per la necessitat de donar sepultura als morts provocats per la pesta (...). Anys després i per recordar els difunts enterrats en un lloc tan apartat, s'hi va erigir la creu commemorativa esmentada. És molt senzilla, de base triangular i sense cap tipus de decoració.)

Aquest fragment explicatiu del cementeri dels Apestats està copiat literalment de la *Guia dels pobles de Mallorca*, us convidam a tots a llegir-la, tal

vegada descobrireu coses noves molt interessants del nostre poble. Anima-vos!

29. Què més t'agradaria que t'haguéssim demanat? Res. Primer, perquè per un suggeriment que us vaig fer, allò d'home-dona, i l'estic pagant, i també perquè si m'arribau a demanar res més us acabau ll botella d'herbes!!

(És un poc exagerat, només n'hem begut una copeta, bé i un tros de coca de torró!).

30. De qui t'agradaria saber aquestes coses per entrevistar-lo el següent mes?

No havia pensat en ningú, però ara em ve al cap una persona que ha de fer un pas important a la seva vida, i així abans de fer-lo que tenguí una xerradeta amb vosaltres... A veure què descobrim d'ella! És na Catí "Xaleta".

(Aprofitam per tornar a donar les gràcies a en Pere per proposar-nos el suggeriment de l'alternança de sexes en la cadena, i us recordam que aquesta idea ha estat la causa per la qual ha participat en la nostra cadena! Per beneit! Us sona això??)

31. Vols afegir qualche cosa?

M'agradaria que si algun dels entrevistats us volgués fer alguna pregunta us la poguéss fer! (D'acord, està bé... però heu de pensar que no ens podeu demanar cap de les anteriors ja que algun dia us les contestarem totes).

Ens acomiadam! Un 10 per al nostre entrevistat, ens ha tractat molt bé. Pròxims entrevistats, preneu-lo d'exemple!! Fins al mes que ve amics lectors!

**M. Magdalena Molleta
Guillem Fiolet**

Foto antiga

Aquesta foto correspon a en Toni Cañellas, oncle d'en Toni "Rosselló", que emigrà cap a l'Argentina i l'Uruguai quan tenia setze anys.

Si voleu saber-ne més detalls, consultau el noticiari del mes passat.

Trobada de corals

Cada any, les corals de Mallorca solen fer una sèrie de trobades on comparteixen les seves quimeres musicals.

Dia 21 de desembre, l'Orfeó Castelltix va ser l'amfitrió de la trobada on participaren les corals d'Alcúdia, Sencelles, Sóller, Porreres, Felanitx i algunes de Palma, a més de la d'Algaida.

Aquest acte va comptar amb el suport de la Federació de Corals de Mallorca, el Consell de Mallorca i l'Ajuntament d'Algaida, que va lliurar un obsequi als participants.

Després de l'actuació compartiren un refresc tots plegats al local de Sa Portassa.

Una xerradeta amb...

Quan agafàreu la vostra barquera?

Des de la mort de mon pare, ma mare tenia llogades totes les nostres finques de fora vila i quan tenia devers devuit anys em vaig veure amb coratge d'agafar la barquera. Així com anaven deixant les finques els arrendadors, tot d'una les agafava jo. Per això, vaig armar un bon carro i comprar una bèstia per sembrar, llaurar, batre... Amb en Jaume "Fava" sempre ens hem entès molt bé i com que ell tenia moltes ametlles, jo li ajudava a les collites i després ell, que tenia tractor, m'ho tornava llaurant sobretot les finques d'enfora, com Son Coll, i m'anava molt bé per tragar els sacs de gra fins al poble. Amb en Jaume, aquests darrers anys que he estat fotut, sense poder fer feina, encara l'any passat hi vaig anar quatre dies a tomar ametlles. Més temps enrere vaig batre cinc o sis anys a la mala amb en Toni "Barrera", son pare d'en Guillem "de Marina", i també ens ajudàvem a les altres feines del camp. Jo tenia sembradora, però no tenia màquina de segar i ell sí. Batfem a la

nostra era el nostre gra i el seu a la "Caseta de S'era", devora ca n'Antònia "Vinyes" i llavors ens partíem la palla.

Quins divertiments teníeu?

Pocs, antigament s'usava divertir-se de manera molt diferent que ara. Record que els anys que vaig estar a Punxuat, enlloc de quedar-me pel poble, els diumenges anàvem a "Sa Cova", a "Sa Comuna", i allà hi feien ball. També amb les filles de l'amo en Macià de Punxuat, na Catalina i na Margalida, com que érem de la mateixa edat, ens ho passàvem molt bé per allà, i si no teníem res millor cercàvem nieron.

Quan us casàreu?

Em vaig casar quan ja tenia trenta-tres anys amb n'Antònia, filla d'en Jaume "Cuitó", però la coneixia de molt jovenet, perquè quan només tenia desset anys ja vaig demanar entrada. Festejar seriosament així mateix durà deu o onze anys, cosa que en aquell temps s'estilava.

L'amo en Lleonard Sastre Oliver

Heu fet altra feina que no fos de pagès?

Durant l'hivern, quan ja havia acabat de sembrar i tenia més poca feina, anava a treure un poc de marès per jo, a una pedrera d'"Es Tancat" i a una altra de l'amo en Joan "de Son Garbí". Hi anava amb el carro i cada dia treia un viatge de cinc o sis peces adobades que em serviren per fer una portassa, una vaqueria i diverses parets assuquí prop del carreró. A jornal, a treure marès no hi vaig anar mai. També vaig estar llogat dos anys, quan en tenia denou, amb en Francesc i en Llorenç de ca madò "Pujola" per fer sobretot d'hortolà a un hortet que tenien a "Son Maiol", i per això cobrava trenta duros cada mes.

Aregàveu les vostres bèsties?

Al principi de dur la barquera, vaig comprar una egua i me'n va fer una de petita, que ja vaig aregar. Llavors vaig vendre la mare. Després vaig aregar una altra egua i una muleta, la mare de la qual havia morta d'un còlic. El millor mul que he tengut va ser el darrer, en "Roig", que l'havia merca-dejat amb l'amo en Miquel "des Serral", sense pagar ni un cèntim, a canvi però de fer dos dies de feina cada mes per a ell. Un cavall que també vaig estimar molt va ser un altre "Roig" que havia comprat a "Can Massoles" i era l'animal més noble que he conegut. L'amollava quan érem a fora vila perquè pasturàs; en haver de partir, el cridava i venia tot d'una ben xalest perquè li fes un joc. El vaig comprar per 300 duros i el vaig vendre per 250 a "Can Ribes de Ses Llistes" per repartir roba a Ciutat amb un carro.

I caçador, ho heu estat mai?

Mai he tengut afició a tirar amb escopeta, però un parell d'anys vaig anar amb n'Antoni "Valera" a caçar amb filats. Hi anàvem els horabaixes fent una volta i agàvem quatre tords o nius; una vegada re-

cord que devora una figuera agafàrem més de 120 gorriions, una taleca plena. Però ell era el caçador, jo només li feia d'ajudant.

Com veis les fora viles, ara?

Molt malament, ningú va de fer feina per fora vila i quasi tot està abandonat. En Ramon "Bodegó" se'n cuida d'una finca nostra de dues quarterades que tenim a "Liern". Una altra de "Son Cortei", la duu un montuïrer a canvi de res, i encara sort que la llaura i la cuida. "Es Camp Gran" de "Sa Comuna", devora "Can Menut", els d'aquesta casa qualche any la sembren, si els va bé, però enguany l'han deixada buida.

I la salut com va?

Fa devers tres o quatre anys vaig tenir una embòlia, vaig estar ingressat uns deu dies a Son Dureta; quan vaig sortir, vaig poder seguir fent feina. Fins que al cap d'un grapat de mesos em va repetir l'atac un dia quan sopava a ca nostra. I altra vegada ingressat. A partir de llavors ja vaig notar una recaiguda, i aquest darrer estiu ja no he pogut tomar cap ametller, perquè no podia coordinar els moviments del garrot. I aplegar ametlles encara m'anava pitjor perquè m'havia d'agenollar damunt una saqueta. Ara el caminar em costa moltíssim i arrossec molt els peus. No em fan mal, però no puc desplaçar-me.

Parlàrem de tot això que hem resumit i de moltes més coses amb l'amo en Lleonard. El seu fill Biel ens contà que es posa molt nerviós quan l'acompanya a visitar les finques a fora vila i troba que la mala herba ho envaeix tot... sense poder posar-hi remei.

L'amo en Lleonard, moltes gràcies per la xerradeta i a veure si la mala salut actual, els metges la poden millorar. Amén.

Miquel Fiolet

L'amo en Lleonard Sastre Oliver

El nostre entrevistat d'avui és una persona que fins fa poc exercia a ple rendiment la professió que més bé coneixia, la de pagès. Tan sols fa un parell de mesos que va vendre el darrer mul i el darrer carro, que ja només junyia per anar a passejar per fora vila. La seva dona, madò Antònia *Cuitora*, va ser testimoni de la conversa i li ajudà a aclarir qualche punt obscur que molts tenim dins la memòria. Asseguts tots tres a la camilla parlàrem de tot quan segueix.

On vàreu néixer?

Aquí mateix, a Can Lleonard del carreró d'en Delabau, dia 20 de gener de l'any 1930. Mon pare també era de malnom "Lleonard", que això es veu que passa de pares a fills; en canvi aquest nom tan poc usual a Algaida, jo només en conec a Can "Marineta", em ve de part del padrí.

Anàreu a escola?

Es pot dir que no hi vaig anar mai, només un poc a ca Don Miquel Balaguer, justet per aprendre a llegir, perquè m'agradava molt més acompanyar el padrí a fora vila. Mon pare va morir quan jo només tenia set anys i record que ma mare va vendre el mul

que teníem per inservible. També vaig anar amb Sor Victòria a Ca Ses Monges,

per aprendre les oracions i poder combregar. Aquesta Sor Victòria, record que tenia conills i que amb en Joan "Pandango", ens feia omplir un sac d'herba per donar-los menjar. Es veu que en aquell temps ja hi havia gent espavilada.

Amb quins jocs us entreteníeu, de petit?

Per aquí prop jugàvem a baldufa, a boles, a "rompes"... Eren jocs de temporada que, ningú sabia com, anaven passant de moda fins a l'any que venia davant. També jugàvem per plaça, com fan els al·lots d'avui en dia.

Quan començàreu a fer feina?

Quan tenia nou o deu anys, a ca madò "Pujola", on és ara ca na Maria "Forastera", tenien botiga i tenien al·lotes que triaven bessó i jo amb un carro ja acompanyava un major a cercar sacs d'ametlles des d'Albenya per dur-les a rompre, enlloc d'anar a escola, coses d'aquell temps.

I de més jovenet, què féreu?

Quan tenia devers tretze anys, en vaig estar tres o quatre llogat a Punxuat, amb l'amo en Macià, i ja feia totes les feines de la pagesia amb els fills de la casa, en Pere, en Llorenç, que era més petit que jo; cobrava quinze duros cada mes. Més endavant també anava a tomar ametlles a les finques de na "Papallona", que eren moltes.

